

**LEILA
NEZINA, KA TIC
NEPAREIZAJAM
DIEVAM. VIŅA
TO UZZINĀS
LIDOSTU
KONTROLĒS.**

**SITUĀCIJAS TESTĒŠANAS IZMANTOŠANA
DISKRIMINĀCIJAS PIERĀDĪŠANAI I**

Anhelita Kamenska, Latvijas Cilvēktiesību centrs
15.04.2014

JĒDZIENS

Situācijas testēšana/prakses testēšana

Eksperimentāla metode – mērķis identificēt diskrimināciju uz vietas

Tiešā diskriminācija

JĒDZIENS, METODE

- 2 līdzīgi cilvēki pretendē kādu labumu (darbu, dzīvokli, pakalpojumu, u.c.)
- viens – atšķiras pēc konkrētas pazīmes (etniskā izcelsme, vecums, invaliditāte, u.c.)
- var novest pie nevienlīdzīgas attieksmes/diskriminācijas

Situācijas testēšana

- Pētnieciskiem mērķiem – apkopo reprezentīvus datus un kalpo kā monitoringa instruments, lai pētītu diskriminācijas politikas efektivitāti; (ILO)
- Tiesvedības panākšanai – kalpo kā pierādījums tiesā;
- Sabiedrības informēšanai – ietekmē sabiedrisko domu; viegli saprotams.

VĒSTURE - ASV

- 20.gadsimta 70.gadi
- Mājokļu joma
- Afroamerikāņu/latīņamerikāņu sūdzība - ka nepamatoti atteikta iespēja izīrēt dzīvokli/māja
- Sūta "gaišādaiņu", ja piedāvā īrēt to pašu mājokli, ko atteica
- Pierādījums tam, kam notikusi diskriminācija

VĒSTURE - ASV

1990.gadā – 7000 testi mājokļu jomā
1996.gadā – 20 000 testi
Arī ASV Tieslietu ministrija (audio ieraksti)
Paplašina uz nodarbinātību
Situācijas monitorings pēc tam, kad tiesa apstiprinājusi diskriminācijas gadījumu (restorānu tīkls)
Havens lieta – ASV Augstākās tiesas spriedums

Pētījuma metodoloģija

- Vai situācijas testēšana (ST) kā jēdziens nostiprināta valsts nacionālajos tiesību aktos
- Vai ST tiek pieņemta kā pierādījums diskriminācijas fakta pierādīšanai
- Vai valstī veikti situācijas testēšanas eksperimenti
- Iestādes/organizācijas, kas veic ST
- Jomas, kurās veikta ST
- Diskriminācijas pamati
- Institūciju/tiesu prakse ST gadījumos + sankcijas

Pētījums

- 28 ES dalībvalstis
- EEA valstis, Turcija, Maķedonija
- ES Juridisko ekspertu tīkls ne-diskriminācijas jautājumos uz etniskā, rasu, reliģiskās piederības, vecuma, invaliditātes, seksuālās orientācijas pamata

Pētījums

Likumdošana - Ungārija
Citur - nav definēta
Bet izmantota praksē - vispārējie noteikumi par pierādīšanu - jebkuri pierādījumi jāizvērtē atbilstoši izskatāmās lietas apstākļiem

Beļģija, Francija, Ungārija, Slovākija, Čehija, Zviedrija, Austrija, Somija

Pētījums

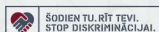

Pierādījums – liecinieku liecības, audio-ieraksti, testēšanas anketas

Pretrunīgi jautājumi – vai kūdīšana (ECT tiesu prakse)

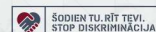
Kūdīšana/pamudināšana atklāt pierādījumus vs pamudināšana izdarīt likumpārkāpumu

Situācijas testēšanas veicēji

Cilvēktiesību NVO, citas NVO
Diskriminētās grupas aktīvisti, studenti, pētnieki, žurnālisti
- Valsts iestādes
Nacionālās vienlīdzības iestādes
Patērētāju tiesību aizsardzības iestādes
Ministrijas
Tirdzniecības inspekcija
Pašvaldības vienlīdzības struktūras

Situācijas testēšanas veicēji

2013. gadā – Čehijas vienlīdzības institūcija noslēdza sadarbības līgumu ar NVO par situācijas testēšanas veikšanu

Eiropas pret-rasisma tīkls EGAM

Eiropas testēšanas nakts 2011.gadā – 14 Eiropas valstu pilsētās vienlaikus – klubi/izklaides vieta – vai diskriminācija uz rasu/etniskā pamata

Jomas/diskriminācijas pamati

- Pieeja precēm pakalpojumiem (restorāni, bāri, diskotēkas, sporta objekti)
- Nodarbinātība (pieteikšanās darbā)
- Mājokļu joma
- Izglītība

- Pamati – etniskā piederība/rase, invaliditāte, dzimums, seksuālā orientācija

ŠODIEN TU. RĪT TEVI.
STOP DISKRIMINĀCIJAI.

Šī publikācija ir finansēta ar Eiropas Savienības PROGRESS programmas atbalstu. Tās saturatā ir autoru viedokļi, un ne vienmēr atbilst Eiropas Komisijas viedoklim.

